

Vejledning om erstatning ved dødsfald

7. marts 2005

1. Indledning – om dødsfald som følge af arbejdsskader
2. Arbejdsskadereformen
 - 2.1. Frister og "En samlet afgørelse"
 - 2.2. Det nye ulykkesbegreb
 - 2.3. Erhvervssygdomsfortegnelsen
 - 2.4. Særlig godtgørelse til nærtstående i forbindelse med dødsfald
 - 2.5. Afløsningsbeløb og forsørgertabserstatning til folkepensionister
3. Anmeldelse af dødsfald
 - 3.1. 48 timers anmeldefrist – telefonnummer 20 42 63 97
 - 3.2. Anmeldepligt
 - 3.3. Anmeldelse gennem politiet
4. Anerkendelse
 - 4.1. Retsvirkninger
 - 4.2. Samtykke fra de efterladte
 - 4.3. Bevisbyrderegler
 - 4.4. Ulykkestilfælde
 - 4.4.1. Årsagssammenhæng
 - 4.4.2. Indirekte følge
 - 4.5. Erhvervssygdomme
 - 4.5.1. Årsagssammenhæng
 - 4.5.2. Indirekte følge
5. Overgangsbeløb
 - 5.1. Generelt
 - 5.2. Ægtefæller/registrerede partnere
 - 5.3. Samlevende
 - 5.4. Andre efterladte – økonomisk afhængighed
6. Forsørgertabserstatning
 - 6.1. Efterladt ægtefælle/registreret partner/samlever
 - 6.1.1. Berettiget til overgangsbeløb
 - 6.1.2. Forsørgelse før dødsfaldet
 - 6.1.3. Selvforsørgelse efter dødsfaldet
 - 6.1.3.1. Alder
 - 6.1.3.2. Helbredstilstand
 - 6.1.3.3. Uddannelse
 - 6.1.3.4. Beskæftigelse
 - 6.1.3.5. Forsørgerpligt
 - 6.1.3.6. Økonomiske forhold
 - 6.1.3.7. Særligt om erhvervssygdomme
 - 6.1.3.8. Tjenestemænd
 - 6.1.3.9. Formueforhold
 - 6.1.3.10. Varighed af forsørgertabserstatning
 - 6.1.3.11. Praksis – ingen erstatning
 - 6.1.3.12. Praksis – 2-3 års omstillingsydelse
 - 6.1.3.13. Praksis – 5 års udvidet omstillingsydelse
 - 6.1.3.14. Praksis – 10 års ydelse
 - 6.1.3.15. Anden varighed af ydelsen
 - 6.1.3.16. Kapitalisering af den løbende ydelse
 - 6.1.3.17. Når efterladte fylder 65 år (67 år for personer født før 1. juli 1939)
 - 6.1.3.18. Nyt ægteskab
 - 6.2. Erstatning for tab af forsørger til afdødes egne børn og adoptivbørn
 - 6.2.1. Afdødes forsørgerpligt
 - 6.2.2. Forlængelse ved uddannelse
 - 6.2.2.1. Indtægtsbestemt ydelse

- [6.2.3. Mange børn](#)
- [6.2.4. Eneforsørger](#)
- [6.3. Erstatning til andre](#)
 - [6.3.1. Samlever](#)
 - [6.3.2. Forældre og søskende](#)
 - [6.3.3. Separeret eller fraskilt ægtefælle](#)
 - [6.3.4. Stedbørn](#)
- [7. Særlig godtgørelse](#)
 - [7.1. Baggrund](#)
 - [7.2. Betingelser for den særlige godtgørelse](#)
 - [7.2.1. Om den afdøde](#)
 - [7.2.2. Kvalificerende omstændigheder](#)
 - [7.2.3. Forsætlig eller groft uagtsom handling](#)
 - [7.3. Hvem kan få den særlige godtgørelse](#)
 - [7.4. Den særlige godtgørelses størrelse](#)
- [8. Genoptagelse](#)
 - [8.1. Forlængelse af forsørgertabserstatningen](#)
 - [8.2. Tidsfrist](#)
 - [8.3. Praksis](#)
- [9. Årsløn](#)
 - [9.1. Hovedregel](#)
 - [9.2. Undtagelse](#)
 - [9.2.1. Erhvervs sygdomme](#)
 - [9.2.2. Tidligere anerkendt arbejdsskadesag](#)
- [10. Løbende ydelse eller kapitalerstatning](#)
 - [10.1. Enke/registreret partner/samlever](#)
 - [10.2. Beregning](#)
 - [10.3. Refusionskrav](#)
 - [10.4. Børn](#)
 - [10.5. Andre efterladte](#)
- [11. Ulykkesforsikringsloven](#)
 - [11.1. Rente efter ulykkesforsikringsloven](#)
 - [11.2. Enkerente](#)
 - [11.3. Tidligere kapitalisering](#)
 - [11.4. Begravelseshjælp](#)

1. INDLEDNING – OM DØDSFALD SOM FØLGE AF EN ARBEJDSKADE

Vejledningen vedrører behandling af arbejdsbetingede eller formodede arbejdsbetingede dødsfald og de ydelser, der kan komme til udbetaling efter loven, hvis dødsfaldet anerkendes som en arbejdsskade.

Vejledningen er tænkt som en hjælp til sagsbehandleren, der afgør arbejdsskadesagen, men kan også anvendes af andre, der arbejder med arbejdsskadesager.

Vejledningen er en revision af tidligere vejledning. Vejledningen relaterer til lov nr. 423 af 10. juni 2003 om arbejdsskadesikring og er søgt opdateret i forhold til de punkter, som er berørt af arbejdsskadereformen. På visse områder er der en forskel mellem ny og gammel lov. De områder er forsøgt beskrevet i teksten de relevante steder.

Vejledningen er også søgt præciseret på en række punkter, blandt andet så det mere tydeligt fremgår, hvordan et dødsfald anmeldes, og hvem der anmeldes til.

2. ARBEJDSKADEREFORMEN

Den 1. januar 2004 trådte den nye arbejdsskadelov i kraft. Se eventuelt www.ask.dk for yderligere information.

Arbejdsskadereformen påvirker også arbejdsbetingede dødsfald i et vist omfang, men der er ikke sket en ændring i vurderingen af bestemmelserne om overgangsbetøb og erstatning for tab af forsørger.

2.1. Frister og "en samlet afgørelse"

I lovens § 16 og § 39 findes principperne for en samlet afgørelse. Bestemmelserne fastslår, at Arbejdsskadestyrelsen i videst mulig omfang skal træffe en samlet afgørelse, som enten indeholder en afvisning eller, hvis sagen kan anerkendes, afgørelse om både anerkendelse og de ydelser efter loven, som tilskadekomne og efterladte vil kunne gøre krav på.

For sager om arbejdsbetingede dødsfald skal der træffes afgørelse om anerkendelse, overgangsbeløb og forsørgertabserstatning til de efterladte. Der træffes kun afgørelse om særlig godtgørelse i særlige tilfælde, se nedenfor under afsnit 7.

Har en ulykke medført døden, og kan ulykken ikke anerkendes som en arbejdsulykke, skal Arbejdsskadestyrelsen træffe afgørelse herom senest 3 måneder efter, at Arbejdsskadestyrelsen har modtaget anmeldelsen. Dette følger af lovens § 39, stk. 1.

Er tilskadekomne afgået ved døden efter 1. januar 2005 på grund af en formodet arbejdsbetinget sygdom efter lovens § 7, stk. 1, nr. 1, om sygdomme på erhvervssygdomsfortegnelsen, og kan dødsfaldet ikke anerkendes som et arbejdsbetinget dødsfald, skal Arbejdsskadestyrelsen også træffe afgørelse herom, jævnfør lovens § 39, stk. 1. Fristen er 6 måneder. For sager, der behandles efter § 7, stk. 1, nr. 2, og § 7, stk. 2, der skal forelægges Erhvervssygdomsudvalget, gælder alene den i § 16, stk. 1, angivne frist på 2 år, se nedenfor.

Afgår tilskadekomne ved døden efter skadens anmeldelse, finder fristerne i § 39, stk. 1, også anvendelse for meddelelse til de efterladte om, at dødsfaldet ikke er omfattet af loven.

Har en arbejdsskade medført døden, skal Arbejdsskadestyrelsen inden for 1 år efter sagens anmeldelse træffe afgørelse om, hvorvidt de efterladte er berettiget til overgangsbeløb ved dødsfald, erstatning for tab af forsørger og godtgørelse til efterladte, jævnfør § 16, stk. 1, jævnfør § 16, stk. 2. For sager, som skal forelægges Erhvervssygdomsudvalget, gælder dog en frist på 2 år.

2.2. Det nye ulykkesbegreb

Med arbejdsskadereformen blev der indført en ny definition af ulykkesbegrebet i § 6: *Ved en ulykke forstås efter denne lov en personskade forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der sker pludseligt eller inden for 5 dage.*

Det nye ulykkesbegreb finder også anvendelse på dødsulykker efter 1. januar 2004.

2.3. Erhvervssygdomsfortegnelsen

Den 1. januar 2005 trådte den nye erhvervssygdomsfortegnelse i kraft. Denne fortegnelse finder også anvendelse på formodede arbejdsbetingede sygdomme, som har medført døden, og som anmeldes den 1. januar 2005 eller senere.

2.4. Særlig godtgørelse til nærtstående i forbindelse med dødsfald

Med arbejdsskadereformen blev der indført en ny ydelse til særligt nærtstående pårørende til den afdøde, hvor døden er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsom handling, se afsnit 7.

2.5. Afløsningsbeløb og forsørgertabserstatning til folkepensionister

Efter tidligere lovs § 36, stk. 4 og 5, blev en løbende månedlig ydelse ved det fyldte 65. eller 67. år afløst af et engangsbeløb på henholdsvis 4 og 2 gange den årlige ydelse (det såkaldte afløsningsbeløb). Dette afløsningsbeløb er afskaffet ved reformen.

Samtidig er muligheden for at tilkende erstatning for tab af forsørger for personer, der på tidspunktet for ægtefællens død har opnået ret til folkepension, bortfaldet.

3. ANMELDELSE AF DØDSFALD

Dødsfald er omfattet af lov om arbejdsskadesikring, når det er en følge af en arbejdsskade.

Dødsfald er omfattet af reglerne i lovens § 5-7 om anerkendelse af ulykkestilfælde og erhvervssygdomme.

3.1. 48 timers anmeldefrist – telefonnummer 20 42 63 97

Anmeldereglerne i § 31, stk. 4, angiver, at Arbejdsskadestyrelsen inden 48 timer skal underrettes om dødsfald, der kan være forårsaget af en arbejdsskade, herunder ethvert dødsfald indtruffet på en arbejdsplads.

Underretning om dødsfaldet skal finde sted, selvom den arbejdsskade, der kan have medført dødsfaldet, allerede er anmeldt eller skal anmeldes. Anmeldelse haster, da Arbejdsskadestyrelsen hurtigst muligt efter dødsfaldet skal have mulighed for at tage stilling til, om der skal foretages obduktion. Obduktionen foretages i de tilfælde, hvor der er tvivl om, hvorvidt det er arbejdsskaden, der er dødsårsagen.

Hvis efterladte modsætter sig obduktion, skal dette respekteres. Sagen skal da afgøres på grundlag af de lægelige akter, som det vil være muligt at indhente, se nedenfor under afsnit 3.3.

3.2. Anmeldepligt

Det er arbejdsgiveren, der har pligt til at anmelde arbejdsulykker. Det gælder også arbejdsulykker, hvor tilskadekomne afgår ved døden. De nærmere regler om anmeldelse af arbejdsulykker er beskrevet i bekendtgørelse nr. 931 af 5/11/2003.

Læger og tandlæger har pligt til at anmelde arbejdsbetingede eller formodede arbejdsbetingede dødsfald. Dette følger af bekendtgørelse nr. 950 af 26/11/2003 om lægers og tandlægers anmeldepligt.

For værnepligtige gælder, at anmeldepligten påhviler den afdeling eller det tjenestested, hvor den tilskadekomne forrettede tjeneste, da tjenesteskaden skete eller blev konstateret. Dette følger af bekendtgørelse nr. 952 af 26/11/2003.

3.3. Anmeldelse gennem politiet

Det er ofte politiet, som underretter styrelsen om arbejdsbetingede dødsfald. Politiet får kendskab til dødsfald ved anmeldelsen fra hospitalerne eller fra Arbejdstilsynet, som også skal underrettes om dødsfald.

Anmoder Arbejdsskadestyrelsen om en obduktion til fastlæggelse af dødsårsagen, sørger politiet for det videre arbejde med begæringserklæring om obduktion. Politiet sørger også for, at liget bliver transporteret til et landets 3 retsmedicinske institutter, som ligger i henholdsvis Århus, Odense og København. Det er ikke tilstrækkeligt med en hospitalsobduktion, da der oftest skal udtages særlige prøver til fastlæggelse af dødsårsagen.

Obduktion bliver kun begæret, hvis der er tvivl om dødsårsagen, og der samtidig er efterladte, som vil være berettigede til ydelser efter loven, hvis dødsfaldet bliver anerkendt som en arbejdsskade. Politiet er ved anmeldelsen behjælpelig med afklaring af disse spørgsmål.

Hvis efterladte modsætter sig obduktion, skal politiet oplyse efterladte om, at Arbejdsskadestyrelsen i så fald er nødt til at træffe afgørelse på et grundlag, som måske ikke er tilstrækkeligt (processuel skadesvirkning). Det kan betyde, at dødsfaldet vil blive afvist som arbejdsbetinget, og at efterladte muligvis mister nogle ydelser, som denne ellers ville være berettiget til.

4. ANERKENDELSE

Dødsfald kan være forårsaget af såvel et ulykkestilfælde som en erhvervssygdom.

En erhvervssygdom er som hovedregel en sygdom, der opstår efter længere tids udsættelse for skadelige påvirkninger, mens et ulykkestilfælde indtræder pludseligt eller ved en påvirkning af højst 5 dages varighed.

4.1. Retsvirkninger

Retsvirkningerne i loven gælder fra den dag, hvor ulykken indtraf, eller den påvirkning af højst 5 dages varighed, der har forårsaget ulykken, ophører, medmindre andet er fastsat i loven.

For

arbejdsbetingede dødsulykker

gælder således, at retsvirkninger gælder fra den dag, ulykken indtraf, også selvom døden indtraf på et senere tidspunkt.

Er ulykken allerede anmeldt, før tilskadekomne afgår ved døden, afsluttes ulykkesagen med henlæggelse, da ydelser efter loven (godtgørelse for varigt mén, erstatning for tab af erhvervsevne og fremtidige behandlingsudgifter) er personlige ydelser, der ikke falder i arv. Der oprettes i stedet en dødssag med henblik på en anerkendelse af dødsfaldet som arbejdsrelateret.

For erhvervssygdomme gælder retsvirkningerne i loven fra den dag, hvor sygdommen anmeldes, medmindre andet er fastsat i loven.

For

dødsfald, der skyldes en erhvervssygdom,

gælder således, at retsvirkningerne gælder fra den dag, erhvervssygdommen blev anmeldt.

Er erhvervssygdommen allerede anmeldt, før tilskadekomne afgår ved døden, afsluttes erhvervssygdomssagen med henlæggelse på samme måde som ulykkesagerne. Der oprettes en ny sag på dødsfaldet, men med samme skadesdato som den allerede anmeldte erhvervssygdom.

Dødsulykke, hvor døden indtræffer med det samme	Skadedato/retsvirkninger
Dødsulykke, hvor døden først indtræffer en senere dato	Skadedato = dato for døden
Erhvervssygdomssag, som ikke tidligere er anmeldt	Skadedato = dato for ulykken
Erhvervssygdomssag, som tidligere er anmeldt som en arbejdsbetinget sygdom	Skadedato = anmeldedato
	Skadedato = anmeldedato for den oprindelige sag om erhvervssygdom, som medførte døden

4.2. Samtykke fra efterladte

Når styrelsen skal behandle arbejdsskadesagen, vil det være nødvendigt at indhente oplysninger til brug for sagsbehandlingen. Før disse oplysninger kan indhentes, skal der efter forvaltningsloven foreligge samtykke fra de efterladte.

Hvis de efterladte ikke ønsker, at der rejses arbejdsskadesag, eller hvis der ikke er erstatningsberettigede efterladte, vil styrelsen meddele de berørte parter, at der ikke foretages mere i sagen. Det vil også ske, selvom der er foretaget obduktion, og selvom de foreliggende oplysninger tyder på, at dødsfaldet kan skyldes en arbejdsskade.

4.3. Bevisbyrderegler

Der kan i visse situationer være grundlag for at trække fra i erstatningen hos en tilskadekommen. Det skyldes, at der kan være nogle private omstændigheder, der gør skaden værre, eksempelvis tobaksrygning. Der er ikke de samme muligheder for reduktion i erstatningen i dødssager

Efter lovens § 12, stk. 1, fastsættes erstatning og godtgørelse efter lovens §§ 15–18 på baggrund af arbejdsskadens følger.

Erstatningen og godtgørelsen kan nedsættes eller efter omstændighederne bortfalde, hvis tilskadekomnes aktuelle lægelige eller sociale situation ikke udelukkende kan henføres til arbejdsskaden.

Denne bestemmelse gælder ikke fuldt ud for arbejdsbetingede dødsfald, da tilfældet enten anerkendes eller afvises som en arbejdsskade. I dødsager anerkendes dødsfaldet som arbejdsbetinget, hvis hændelsen eller påvirkningen med overvejende sandsynlighed har forårsaget dødsfaldet.

I lovens § 12, stk. 2, vendes bevisbyrden om. Et påvist tab af erhvervsevne, et varigt mén eller en persons død anses derfor for at være en følge af arbejdsskaden, medmindre overvejende sandsynlighed taler imod dette.

Eksempel 1: En tilskadekomne var afdød ved døden. Døden var forårsaget af en lungesygdom. Afdøde arbejdede gennem mange år med stoffer, som kunne give tilskadekomne en lungesygdom. Det var samtidig oplyst, at afdøde var ryger gennem mange år.

Det er i denne situation nødvendigt at tage stilling til, om det er rygningen eller de arbejdsmæssige påvirkninger, der har forårsaget dødsfaldet.

4.4. Ulykkestilfælde

Ved ulykkestilfælde kan selve ulykken eller senere følger af ulykken medføre dødsfald.

Dør tilskadekomne ved selve ulykken, vil dødsfaldet som hovedregel være omfattet af loven. Der bliver her lagt vægt på, om ulykkens art og omfang (voldsomhed) kan have forårsaget døden. Et fald kan umiddelbart medføre døden, men det kan også være, at tilskadekomne overlever faldet, men senere afgår ved døden. Det skal da undersøges, hvilken sygdom der er årsag til dødsfaldet, og om denne sygdom er en følge af ulykkestilfældet.

4.4.1. Årsagssammenhæng

Der vil ved bedømmelsen også blive lagt vægt på den tidsmæssige sammenhæng. Generelt kan siges, at jo længere tid der går fra ulykkestilfældet til dødsfaldet, jo mindre sandsynlighed er der for årsagssammenhæng. Det vil for eksempel være tvivlsomt, om dødsfaldet kan anerkendes, hvis tilskadekomne dør af en blodprop seks måneder efter en ulykke, eller hvis tilskadekomne dør af en hjerneblødning flere år efter et kranietraume.

Selv tilsyneladende oplagte tilfælde skal vurderes, som for eksempel ved meget voldsomme ulykker. Som hovedregel vil dødsfaldet blive anerkendt som en arbejdsskade, men der er for eksempel ikke tale om en arbejdsskade, hvis årsagen til dødsfaldet utvivlsomt skyldes forhold hos afdøde.

Eksempel 2: En skipper med svært forudbestående forkalkning af hjertets kranspulsårer fik et hjerteanfald og sejlede på grund med sit skib. Hans besætning forsøgte at genoplive ham, men han døde, inden hjælpen nåede frem.

Dødsårsagen var hjertestop som følge af forkalkningen af kranspulsåren, hvorfor dødsfaldet ikke kunne anerkendes, selvom skipperen var på arbejde, da hjerteanfaldet indtraf.

Dog kan dødsfaldet efter en konkret vurdering anerkendes som en arbejdsskade, hvis arbejdsforholdene har gjort følgerne værre, netop fordi afdøde er på arbejde. Der ligger i denne vurdering en forudsætning om, at personen ikke ville være afdød ved døden, hvis ulykken var sket i fritiden, hvor personen ikke var underlagt de forhold på arbejdspladsen, som gjorde følgerne af ulykken værre.

Eksempel 3: En sælger er på vej på kundebesøg. Sælgeren får en mindre blodprop i benet, og han mister herredømmet over bilen. Han kører over i den modsatte side af vejbanen, hvorved han rammer en modkørende bilist. Sælgeren dør på stedet. Havde afdøde ikke befundet sig i bilen i medfør af sit arbejde, ville blodproppen med altovervejende sandsynlighed ikke have medført døden.

4.4.2. Indirekte følger

Et dødsfald, der skyldes en indirekte følge af en arbejdsulykke, vil i enkelte tilfælde kunne anerkendes som en arbejdsskade.

Det gælder for eksempel, hvor tilskadekomne på grund af depression eller ganske ulidelige smerter, der kan relateres til arbejdsskadens følger, senere begår selvmord. Det kan eksempelvis være soldater eller journalister, der har befundet sig i områder, hvor der har været krigslignende tilstande. Det kan også være andre personer, som har været udsat for meget voldsomme begivenheder.

4.5. Erhvervssygdomme

En erhvervssygdom er typisk forårsaget af en påvirkning igennem længere tid. De arbejdsbetingede dødsfald skyldes oftest udsættelse for stoffer og påvirkninger, som er egnede til at give lungesygdomme og kræftsygdomme.

4.5.1. Årsagssammenhæng

Ved erhvervssygdomme kan vurderingen af årsagssammenhæng mellem den skadelige påvirkning, sygdommen og dødsfaldet ofte være vanskelig, da der for eksempel kan være tale om en langvarig påvirkning af kemiske stoffer, hvis virkninger endnu ikke er fuldt klarlagt.

Det vil ofte bero på en lægelig vurdering, om døden kan betragtes som en følge af erhvervssygdommen.

Et dødsfald vil for eksempel kunne anerkendes som en arbejdsskade, hvis tilskadekomne har været udsat for asbest og herefter har udviklet lungehindekræft (mesotheliom). Latenstiden for denne type kræftsygdom er meget lang. Det vil sige, at påvirkningen har fundet sted i 1950'erne, 1960'erne og 1970'erne. Selvom påvirkningen har fundet sted for mere end 20 år siden, vil sygdomme som disse kunne anerkendes, da der er tale om meget alvorlige sygdomme.

Omvendt vil dødsfaldet ikke kunne anerkendes, hvis tilskadekomne, der har en hjerneskade efter udsættelse for opløsningsmidler, dør af en hjerneblødning. Efter nuværende lægelig viden kan opløsningsmidler ikke forårsage hjerneblødning. Det skyldes, at opløsningsmidler angriber hjernevævet, hvilket medfører intellektuel reduktion, men ikke påvirker blodkarrene.

4.5.2. Indirekte følger

Et dødsfald, der skyldes en indirekte følge af en anerkendt arbejdsbetinget sygdom, vil i enkelte tilfælde kunne anerkendes som en arbejdsskade.

Det gælder for eksempel, hvor tilskadekomne, der lider af en anerkendt psykisk sygdom, senere begår selvmord på grund af den psykiske sygdom.

5. OVERGANGSBELØB

5.1. Generelt

Hvis et dødsfald anerkendes som en arbejdsskade, kan der efter lovens § 19 udbetales et overgangsbeløb til en af de efterladte.

Begrebet overgangsbeløb blev indført i arbejdsskadeforsikringsloven af 1. april 1978 og afløste ulykkesforsikringslovens bestemmelser om begravelseshjælp. Det er hensigten, at overgangsbeløbet skal dække de forskellige udgifter, som et dødsfald medfører, herunder omkostningerne ved begravelsen.

Overgangsbeløbet reguleres hvert år den 1. januar og udgjorde per 1. januar 2005 121.500 kroner. Det er tilkendelsestidspunktet, der er afgørende for beløbets størrelse. Beløbet er uafhængigt af såvel afdødes som den berettigedes indtægt.

I forbindelse med et dødsfald kan der kun udbetales overgangsbeløb én gang. Der udbetales ikke overgangsbeløb, hvis dødsfaldet er en følge af en arbejdsskade før 1. april 1978, da ulykkesforsikringsloven ikke indeholder regler om overgangsbeløb. Se herom under afsnit 8 om ulykkesforsikringsloven.

5.2. Ægtefæller/registrerede partnere

Overgangsbeløb udbetales først og fremmest til den efterladte ægtefælle. Registreret partnerskab sidestilles med ægteskab. Det er en betingelse, at ægtefællerne levede sammen, da dødsfaldet indtraf. Separation, hvor ægtefællerne levede faktisk adskilt, udelukker således, at der udbetales overgangsbeløb. Se, § 19, stk. 1.

Herudover kræves det, at ægteskabet var indgået før arbejdsskadens indtræden, jævnfør stk. 1, eller, hvis ægteskabet først er indgået efter arbejdsskadens indtræden, at ægteskabet har bestået 2 år ved dødsfaldets indtræden, jævnfør § 19, stk. 2.

Oplysninger om den efterladte ægtefælle med videre indhentes fra den skifteret, hvor boet bliver behandlet. Er der tvivl om samlivets beståen, kan der endvidere indhentes oplysninger fra folkeregistret.

5.3. Samlevende

Hvis afdøde ikke var gift, men levede i et ægteskabslignende forhold, kan den efterladte samlever få et overgangsbeløb, hvis parterne levede sammen på tidspunktet for arbejds-skadens indtræden og samlivet havde bestået mindst 2 år på tidspunktet for dødsfaldets indtræden, jævnfør § 19, stk. 3.

Ved et ægteskabslignende forhold forstås et forhold, der vil kunne føre til ægteskab eller registreret partnerskab ifølge dansk lovgivning.

Der kan ikke dispenseres fra kravet om 2 års samliv. Hvis samlivet har bestået i mindre end 2 år, kan der ikke tilkendes overgangsbeløb efter § 19, stk. 3, men eventuelt efter § 19, stk. 4, jævnfør nedenfor.

Oplysninger om samlivets længde indhentes fra folkeregistret, og det er normalt kun perioder med fælles folkeregisteradresse, der kan tages i betragtning ved vurderingen af, om der kan tilkendes overgangsbeløb efter stk. 3. En person, der er berettiget til overgangsbeløb efter § 19, stk. 1-3, kan også være berettiget til erstatning for tab af forsørger efter § 20.

5.4. Andre efterladte – økonomisk afhængighed

Hvis afdøde ikke efterlader sig personer, der er berettigede til overgangsbeløb efter § 19, stk. 1-3, kan der under særlige omstændigheder udbetales et overgangsbeløb til en anden efterladt person efter § 19, stk. 4.

De særlige omstændigheder, der kan berettige til udbetaling af overgangsbeløb i disse tilfælde, kan være, at der mellem afdøde og den efterladte har bestået et økonomisk afhængighedsforhold. Som udgangspunkt vil statuering af en sådan økonomisk afhængighed kræve, at afdøde havde fælles bopæl med den efterladte.

En anden efterladt kan for eksempel være en samlever, hvis samlivet med afdøde har været af under 2 års varighed. Der skal dog noget særligt til. Fælles børn eller fælles køb af ejerbolig er forhold, der kan tale for, at overgangsbeløb udbetales, ligesom et væsentligt bidrag til fælles husholdning, enten i form af naturalier eller kostpenge, kan tale for, at overgangsbeløb ydes.

Det vil normalt være en betingelse for at tilkende overgangsbeløb til en samlevende, hvor samlivet ikke har bestået i 2 år, at afdøde og den efterladte har etableret deres samliv på en måde, som kan karakteriseres som varig, eksempelvis ved at have fået fælles børn eller investeret i en fælles bolig.

Andre efterladte efter stk. 4 kan være forældre, søskende eller andre familiemedlemmer og nærtstående, der under særlige omstændigheder også kan være berettigede til overgangsbeløb.

Boede en afdød eksempelvis hos sine forældre og bidrog til husholdningen ved betaling af kostpenge eller terminsudgifter eller ved udførelse af vedligeholdelsesarbejder, kan forældrene være berettigede til et overgangsbeløb, hvis afdødes bidrag har været nødvendigt til opretholdelse af hjemmet.

Der kan ikke udbetales overgangsbeløb efter stk. 4, fordi en efterladt har afholdt begravelsesudgifterne.

Hvis der udbetales overgangsbeløb efter § 19, stk. 4, kan der ikke ydes forsørgertabserstatning efter § 20, men eventuelt efter § 22. Se herom i afsnit 6.3. om erstatning til andre.

6. FORSØRGERTABSERSTATNING

Der er efter loven mulighed for at yde erstatning for tab af forsørger til de efterladte, hvis afdøde har forsørget den eller de efterladte helt eller delvist. Berettiget til erstatning kan være efterladt ægtefælle, samlever, børn, stedbørn, forældre.

6.1. Efterladt ægtefælle/registreret partner/samlever

Hvis efterladt ægtefælle/registreret partner/samlever tilkendes erstatning for forsørgertab, udgør denne erstatning altid 30 procent af afdødes årsløn, jævnfør lovens § 20, stk. 2. Erstatningen gives som en tidsbestemt løbende ydelse.

Ydelsen kan højst fastsættes til 10 år, med mulighed for eventuel forlængelse, jævnfør lovens § 20, stk. 2, og § 43.

Ydelsen ophører ved udgangen af den måned, hvor efterladte opnår ret til folkepension. Der er ikke mulighed for at yde erstatning for tab af forsørger til efterladte, der har opnået ret til folkepension. Det tidligere afløsningsbeløb er desuden afskaffet med reformen.

For ulykkestilfælde indtruffet før 1. januar 2004 og erhvervssygdomme anmeldt før 1. januar 2005 vil der dog i særlige tilfælde være mulighed for erstatning for tab af forsørger, selvom efterladte har opnået ret til folkepension. Afløsningsbeløbet vil i disse sager også kunne komme til udbetaling, hvis efterladte har fået udbetalt en løbende ydelse og efterfølgende opnår ret til folkepension.

Erstatningen løber fra tidspunktet for dødsfaldet. Udbetales der i anledning af dødsfaldet efterindtægt (løn efter dødsfaldet), udbetales erstatningen dog først fra udløbet af efterindtægtsperioden.

Ved vurderingen af, om der skal gives erstatning for tab af forsørger til en efterladt ægtefælle/registreret partner/samlever, skal der foretages et skøn over forsørgertabet.

Erstatningen fastsættes under hensyn til forsørgelsens omfang og den efterladtes muligheder for at forsørge sig selv, når alder, helbredstilstand, uddannelse, beskæftigelse samt forsørgerforhold og økonomiske forhold tages i betragtning, jævnfør lovens § 20, stk. 1.

Den løbende ydelse bortfalder, hvis efterladte anmoder om kapitalisering eller afgår ved døden. Erstatningen er personlig og falder ikke i arv.

6.1.1. Berettiget til overgangsbeløb

Det er en betingelse for at yde forsørgertabserstatning efter § 20, at den efterladte er berettiget til overgangsbeløb efter § 19, stk. 1-3.

6.1.2. Forsørgelse før dødsfaldet

Det er yderligere en betingelse, at afdøde forsørgede den efterladte, eller at den efterladte på anden måde har fået sine forsørgelsesmæssige forhold forringet.

Har afdøde været ene om at tjene penge til husstanden, er der ingen tvivl om forsørgelsens omfang. Det er dog mere sædvanligt, at begge parter i ægteskabet/det registrerede partnerskab/samlivet oppebærer en indkomst ved arbejde, og at begge bidrager til forsørgelsen. I disse situationer vil der være tale om gensidig forsørgelse. Tabet af den enes indkomst vil kunne medføre, at efterladtes forsørgelsesmæssige forhold bliver forringet.

Har afdøde haft en meget højere indkomst end efterladte, kan dette tale for forsørgertabserstatning. Har afdøde haft en lavere indkomst end efterladte, kan det tale for at give afslag eller alternativt give erstatning for en kortere periode. Det er derfor nødvendigt at se indkomsten i relation til andre forhold for at kunne vurdere, om de forsørgelsesmæssige forhold er blevet forringet.

6.1.3. Selvforsørgelse efter dødsfaldet

Ved fastsættelsen af erstatningen skal der tages hensyn til den efterladtes muligheder for at forsørge sig selv.

I denne vurdering indgår den efterladtes alder, helbredstilstand, uddannelse, beskæftigelse samt forsørgerforhold og økonomiske forhold.

6.1.3.1. Alder

Efterladtes alder har betydning ved vurderingen af de ressourcer, som efterladte har for at kunne omstille sig. Er efterladte yngre, er der meget, der taler for, at efterladte ville kunne omstille sig til den nye forsørgelsesmæssige situation ved eksempelvis omskoling til arbejdsmarkedet eller ved salg af bolig eller lignende omstilling.

Er efterladte derimod omkring 50 år eller derover, lempes kravene til omstilling.

Alderen får også indflydelse på længden af den periode, hvor der kan ydes erstatning for tab af forsørger. Hvis den efterladte er yngre, vil der ofte blive givet forsørgertabserstatning i en kortere periode, hvorefter den efterladte skulle have mulighed for kunne forsørge sig

selv. Er den efterladte derimod omkring 50 år eller derover, og har vedkommende ikke tidligere været på arbejdsmarkedet, vil der ofte blive givet forsørgertabserstatning i en længere periode, da den højere alder kan gøre placering på arbejdsmarkedet vanskeligere.

6.1.3.2. Helbredstilstand

Et godt helbred hos den efterladte kan tale for, at der kun ydes forsørgertabserstatning i en kortere periode. Er den efterladte derimod hæmmet i sine erhvervsmuligheder på grund af et svagt helbred, kan der ydes erstatning i en længere periode. Er den efterladte eksempelvis førtidspensionist, kan der ydes forsørgertabserstatning i en længere periode, selvom den efterladte er yngre.

6.1.3.3. Uddannelse

Ved vurderingen indgår efterladtes evne til at skaffe sig indtægt. Har efterladte en uddannelse, som det må kunne forventes, at efterladte vil kunne gøre brug af, indgår efterladtes uddannelsesmæssige status i vurderingen.

Har den efterladte ingen uddannelse, og er vedkommende ung eller yngre, kan der typisk ydes forsørgertabserstatning i den periode, den efterladte behøver til at få en uddannelse.

Har efterladte ingen uddannelse, og er vedkommende ældre, lempes vurderingen af, hvor meget det kan kræves, at efterladte uddanner sig, for at kunne forsørge sig selv.

6.1.3.4. Beskæftigelse

Er den efterladte i beskæftigelse på skadetidspunktet, vil omfanget og arten af beskæftigelsen blive vurderet, herunder også, hvor meget efterladte får udbetalt i løn.

Arbejder den efterladte eksempelvis kun på deltid, vil det blive overvejet, om den efterladte har mulighed for at påtage sig arbejde på fuld tid og derved forsørge sig selv.

6.1.3.5. Forsørgerpligt

Hvis den efterladte har forsørgelsespligt over for andre, skal der tages hensyn til dette. Omfanget af forsørgelsespligten vil blive vurderet, herunder børnenes alder, antallet af børn og børnenes eventuelle særlige pasningsbehov.

6.1.3.6. Økonomiske forhold

De økonomiske forhold, der indgår i vurderingen, er afdødes indtægtsforhold, den efterladtes indtægts- og formueforhold, herunder hvordan formuen er anbragt, og hvilket afkast formuen giver.

Størrelsen og arten af udbetalinger som følge af dødsfaldet, eksempelvis fra forsikringer, tillægges også betydning. I vurderingen indgår tillige, hvilke udgifter den efterladte har, for eksempel boligudgifter og faste udgifter i øvrigt.

Arbejdsskadestyrelsen vil derfor ofte bede den efterladte om et budget over indtægter og udgifter.

6.1.3.7. Særligt om erhvervssygdomme

Hvis døden skyldtes en erhvervssygdom, der havde medført en indtægtsnedgang i årene umiddelbart forud for dødsfaldet, skal vurderingen af, om der foreligger et forsørgertab, ske på grundlag af oplysninger om indtægtsforholdene, før sygdommen medførte en indtægtsnedgang.

6.1.3.8. Tjenestemænd

Hvis afdøde var tjenestemand og dødsfaldet skyldes tilskadekomst i tjenesten, vil den efterladte få tilskadekomstpension efter reglerne i tjenestemandspensionsloven. Pensionen vil ofte give den efterladte en så stor indtægt, at der ikke tilkendes forsørgertabserstatning.

6.1.3.9. Formueforhold

Hvis den efterladte har væsentlig formue, lægges der vægt på, hvordan formuen er anbragt.

Er formuen anbragt i fast ejendom, der bruges til familiens egen beboelse, er dette normalt ikke til hinder for, at der kan tilkendes erstatning, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

Er formuen derimod anbragt i værdipapirer, udlejningsejendomme eller lignende, der giver afkast, vil afkastets størrelse blive vurderet og indgå i vurderingen af den efterladtes økonomiske forhold.

6.1.3.10. Varighed af forsørgertabserstatningen

Erstatningen gives i en tidsbestemt periode, der fastsættes i hele år. Perioden kan ved afgørelsen højst fastsættes til 10 år, jævnfør § 20, stk. 2. Perioden kan forlænges ud over de 10 år, hvis de almindelige betingelser for genoptagelse er opfyldt. Forlængelse ud over de 10 år forudsætter dog, at der enten er tale om alvorlig sygdom, høj alder eller tilsvarende forhold.

Hvis afdøde modtog løbende erstatning for tab af erhvervsevne, løber erstatningen for tab af forsørger fra den 1. i måneden efter dødsfaldet.

Ved genoptagelse af sagen kan perioden for erstatning for tab af forsørger forlænges, jævnfør nærmere under afsnit 8 om genoptagelse.

I de situationer, hvor der gives erstatning til den efterladte, fastsættes perioden som udgangspunkt typisk til:

- 2-3 års omstillingsydelse

- 5 år - en periode, hvor den efterladte har mulighed for at forbedre sin situation
- 10 år - hvis den efterladte er cirka 50 år eller derover, er hjemmegående og uden uddannelse eller er alvorligt syg

Det skal dog understreges, at forsørgertabserstatning kan tilkendes for andre perioder end de nævnte, da afgørelsen i hvert enkelt tilfælde beror på en konkret vurdering af forholdene.

6.1.3.11. Praksis – ingen erstatning

Eksempel 4: Afdøde og den efterladte havde stort set samme indtægt, og den efterladte havde ikke forsørgelsesforpligtelser over for børn eller væsentlige boligudgifter. Der blev ikke tilkendt forsørgertabserstatning.

Eksempel 5: Afdøde havde tjent cirka 250.000 kr. årligt, og den efterladte tjente cirka 135.000 kr. årligt. Der blev udbetalt forsikringer på omkring 2.000.000 kr. Der var 2 børn på 14 og 17 år. Der blev ikke tilkendt forsørgertabserstatning, da den efterladte i fremtiden kunne opnå et betydeligt formueafkast, der kunne opveje tabet af forsørgeren.

6.1.3.12. Praksis – 2-3 års omstillingsydelse

I tilfælde, hvor afdøde og efterladte stort set tjente det samme, men hvor dødsfaldet medfører eksempelvis en ændret boligsituation, vil der kunne udbetales 2-3 års omstillingsydelse. Den efterladte får således en periode til at tilpasse sig de ændrede forhold og kan for eksempel flytte til en mindre bolig og derved få nedbragt boligudgifterne.

Eksempel 6: En 50-årig enkemand, der tjente lidt mindre end afdøde, og som havde store terminsudgifter, fik erstatning i 2 år.

Eksempel 7: Afdøde tjente cirka 300.000 kr. årligt og den efterladte cirka 180.000 kr. årligt. Der blev udbetalt forsikringer på i alt 360.000 kr. Der var 1 barn på 8 år. Der blev tilkendt 3 års ydelse.

6.1.3.13. Praksis – 5 års udvidet omstillingsydelse

I tilfælde, hvor den afdødes indtægt har været væsentligt større end den efterladtes indtægt, og hvor der er mindreårige børn og måske et hus, kan der tildeles 5 års udvidet omstillingsydelse.

Eksempel 8: En 32-årig sygeplejerske havde en indtægt på 189.000 kr. årligt, mens afdøde havde tjent 245.000 kr. årligt. Der var 3 hjemmeboende børn. Enken blev tilkendt 5 års ydelse svarende til det tidspunkt, hvor børnene alle ville være 12-14 år eller derover, og hvor hun så havde mulighed for at forøge sin arbejdstid.

Eksempel 9: Afdøde havde tjent cirka 265.000 kr. årligt. Den efterladte var 25 år og levede af arbejdsløshedsdagpenge. Der blev udbetalt forsikringer på i alt 280.000 kr. Der var 2 børn på 2 og 5 år. Der blev tilkendt forsørgertabserstatning i 5 år.

6.1.3.14. Praksis – 10 års ydelse

I tilfælde, hvor der har foreligget en meget stor økonomisk afhængighed af afdøde, og hvor den efterladte er uden uddannelse og over cirka 50 år, eller hvor den efterladtes helbredstilstand er dårlig, gives der erstatning i 10 år med mulighed for forlængelse frem til det tidspunkt, hvor den efterladte fylder 65 år/67 år.

Eksempel 10: Afdøde havde haft en årlig indtægt på cirka 200.000 kr. Den efterladte var 53 år og havde ikke været på arbejdsmarkedet i lang tid. Der blev udbetalt forsikringer på i alt 50.000 kr. Der blev givet forsørgertabserstatning i 10 år.

Eksempel 11: Den efterladte var 35 år og førtidspensioneret af helbredsmæssige årsager. Der var 2 børn på 8 og 10 år, og den efterladte havde terminsudgifter til ejerbolig. Der blev udbetalt forsikringer på i alt 280.000 kr. Der blev givet forsørgertabserstatning i 10 år.

Eksempel 12: Afdøde var død som følge af en erhvervs sygdom. Inden arbejdsskaden havde afdøde tjent 280.000 kr. årligt. Da dødsfaldet indtraf, var han overgået til førtidspension på grund af arbejdsskaden. Den efterladte modtog også førtidspension og havde terminsudgifter til ejerbolig. Der blev ydet forsørgertabserstatning i 10 år, fordi afdødes forhold forud for sygdommens indvirkning på hans indtægt blev lagt til grund ved vurderingen af, om der forelå et tab af forsørger.

6.1.3.15. Anden varighed af ydelsen

Efter en konkret vurdering kan ovenstående hovedregler fraviges, og der kan fastsættes en anden varighed af ydelsen.

Hvis den efterladte eksempelvis er under uddannelse, kan ydelsen udbetales, indtil uddannelsen er afsluttet.

Eksempel 13: Den efterladte var 31 år gammel og studerende uden indtægter ud over SU. Der var 1 spædbarn i ægteskabet. Afdøde havde tjent cirka 200.000 kr. årligt. Der blev ikke udbetalt forsikringer i anledning af dødsfaldet. Den efterladte blev tilkendt forsørgertabserstatning i 3 år svarende til det tidspunkt, hvor hun forventede at afslutte sin uddannelse.

6.1.3.16. Kapitalisering af den løbende ydelse

Erstatning for tab af forsørger gives altid som en løbende ydelse, jævnfør § 20, stk. 2. Denne ydelse er skattepligtig, og der skal betales indkomstskat af ydelsen.

Forsørgertabserstatning, der ydes efter § 20, kan kapitaliseres efter ansøgning, jævnfør afsnit 10. Det kapitaliserede beløb er skattefrit.

Ved kapitalisering af erstatning for tab af erhvervsvegne gælder, at tilskadekomne ikke kan få kapitaliseret erstatningen, hvis tilskadekomne er fyldt 63 år. Denne bestemmelse gælder ikke efterladte, som derfor kan få kapitaliseret forsørgertabserstatningen på et hvilket som helst tidspunkt, inden ydelsen ophører.

6.1.3.17. Når efterladte fylder 65 år (67 år for personer født før 1. juli 1939)

Fra udgangen af den måned, hvor den erstatningsberettigede fylder 65 år/67 år, ophører ydelsen, jævnfør § 20, stk. 4.

Personer, der er fyldt 65 år/67år, har ikke ret til erstatning for tab af forsørger.

6.1.3.17.1. Tidligere lov

Efterladte, der får tilkendt forsørgertab efter tidligere lov, har i visse situationer ret til et afløsningsbeløb. Der er desuden også mulighed for at tilkende forsørgertab, selvom efterladte er folkepensionist.

6.1.3.18. Nyt ægteskab

Ydelsen bortfalder ikke i tilfælde af nyt ægteskab.

6.2. Erstatning for tab af forsørger til afdødes egne børn og adoptivbørn

Afdødes børn har efter lovens § 21 ret til en årlig løbende ydelse på 10 procent af afdødes årsløn. Erstatningen løber til barnets fyldte 18. år.

Adoptivbørn sidestilles med egne børn.

6.2.1. Afdødes forsørgerpligt

Afgørende for barnets krav på erstatning for tab af forsørger er det retlige forsørgelsesgrundlag.

Hvis afdøde efter lov om aktiv socialpolitik havde forsørgelsespligt over for barnet, er der krav på erstatning for tab af forsørger. Det betyder, at fællesbørn, børn født uden for ægteskab, adoptivbørn og ufødte børn, hvor faderskabet efterfølgende tillægges afdøde, har ret til erstatning, mens stedbørn og bortadopterede børn ikke har ret til erstatning efter § 21.

Ydelsen til børn under 18 år er ikke indtægtsbestemt. Ydelsen løber fra dødsfaldet, medmindre der i anledning af dødsfaldet udbetales efterindtægt. Hvis det er tilfældet, udbetales ydelsen først fra udløbet af efterindtægtsperioden.

6.2.2. Forlængelse ved uddannelse

Er barnet ved det fyldte 18. år under uddannelse, kan ydelsen forlænges til uddannelsens afslutning, dog længst indtil det fyldte 21. år. Alle former for uddannelse giver ret til forlængelse, det vil sige både boglig og faglig uddannelse.

Hvis barnet på tidspunktet for dødsfaldet er fyldt 18 år, men er under uddannelse, kan ydelsen udbetales under den resterende del af uddannelsen, dog højst indtil det fyldte 21. år.

Der skal dog foretages en skønsmæssig vurdering af forsørgertabet.

6.2.2.1. Indtægtsbestemt ydelse

Der skal foretages en konkret vurdering af den unges indtægts- og udgiftsforhold, hvor det blandt andet indgår, om den unge er ude- eller hjemmeboende, størrelsen af transportudgifter med videre.

Arbejdsskadestyrelsen vil derfor som udgangspunkt bede om et budget over indtægter og udgifter.

Hvis barnet ikke har andre indtægter end SU, udbetales der erstatning. Der kan dog være forhold i den konkrete sag, der taler for, at der ikke skal ydes erstatning, eksempelvis hvis efterladte har fået udbetalt meget store erstatningssummer på grund af dødsfaldet.

Der ydes som udgangspunkt ikke erstatning, hvis indtægten overstiger niveauet for den årlige SU for udeboende med mere end det dobbelte. Det betyder, at indtægtsgrænsen for tiden (år 2005) er på omkring 100.000 kr. årligt. Der kan dog være forhold i den konkrete sag, der taler for, at der alligevel skal gives erstatning, for eksempel hvis efterladte har egne børn.

6.2.3. Mange børn

Ydelsen er som nævnt 10 procent af afdødes årsløn. Procenten nedsættes dog, jævnfør § 21, stk. 4, hvis de samlede børneydelser udregnes til mere end 50 procent af afdødes årsløn. I dette tilfælde nedsættes de enkelte ydelser, så de sammenlagt udgør højst 50 procent af årslønnen. Hvis der også udbetales ydelse til en efterladt ægtefælle eller samlever med 30 procent, nedsættes de samlede børneydelser til 40 procent af afdødes årsløn.

6.2.4. Eneforsørger

Hvis afdøde var eneforsørger, har barnet ret til 20 procent af afdødes årsløn, jævnfør § 21, stk. 2. Samme ret har det barn, der har fået tilkendt 10 procent og herefter mister den anden af sine forældre, uanset af hvilken årsag. Maksimumbestemmelsen i stk. 4 gælder dog også i disse tilfælde.

6.3. Erstatning til andre

Efter lovens § 22 kan der under særlige omstændigheder ydes erstatning til andre, som afdøde forsørgede helt eller delvist.

Det er en betingelse for erstatning, at ydelserne til den efterladte ægtefælle og børn efter § 20 og § 21 udgør mindre end 70 procent af afdødes årsløn. Udgør erstatningen 70 procent eller mere, vil der ikke kunne udbetales erstatning for tab af forsørger efter § 22.

6.3.1. Samlevere

Efterladte samlevere, der ikke har levet sammen med afdøde i mindst 2 år, kan i visse situationer få erstatning efter § 22, hvis der har været tale om hel eller delvis forsørgelse. Der skal som udgangspunkt have bestået et økonomisk afhængighedsforhold og gensidige forpligtelser, eksempelvis fælles børn eller fælles køb af fast ejendom.

Eksempel 14: En samlever på 28 år havde samlevet 1½ år med afdøde, og de havde et fællesbarn på 6 måneder. De havde købt fælles ejerbolig. Afdøde havde tjent 200.000 kr. og samleveren 130.000 kr. årligt. Der blev ydet overgangsbeløb efter § 19, stk. 4, og forsørgertabserstatning i 3 år efter § 22.

6.3.2. Forældre og søskende

Forældre eller søskende kan få forsørgertabserstatning, hvis det kan dokumenteres, at afdøde forsørgede de efterladte i væsentlig grad. Forsørgelse af forældre og søskende er ikke almindeligt i Danmark, men forekommer ofte i visse andre lande.

Eksempel 15: En udenlandsk sømand efterlod sin far, der havde fuldmagt til at hæve et månedligt beløb på sønnens konto i udlandet. Faderen fik 10 procents ydelse i 5 år. Erstatningen blev udbetalt som et kapitalbeløb. Der blev ikke ydet overgangsbeløb.

6.3.3. Separeret eller fraskilt ægtefælle

>

En separeret eller fraskilt ægtefælle vil som udgangspunkt ikke være berettiget til erstatning for tab af forsørger. Har den separerede eller fraskilte ægtefælle fået tilkendt hustrubidrag i en længere periode, kan der dog være grundlag for at få en ydelse svarende til bidraget. Der kan ikke gives overgangsbeløb, da samlivet ikke bestod ved dødsfaldet.

6.3.4. Stedbørn

Da afdødes stedbørn, det vil sige ægtefællens børn, ikke har ret til erstatning efter § 20, vil der være mulighed for at yde dem erstatning efter § 22, hvis de boede sammen med afdøde og den biologiske forælder.

Efter praksis får stedbørn erstatning efter denne bestemmelse på 5 procent af afdødes årsløn. Der vil dog også være mulighed for at tilkende erstatning på 10 procent, hvis afdøde fuldt ud forsørgede stedbarnet, som havde det været hans biologiske barn.

Der vil også i denne situation være mulighed for at forlænge ydelsen efter det fyldte 18. år, hvis stedbarnet er under uddannelse.

7. SÆRLIG GODTGØRELSE

Der kan i særlige tilfælde ske udbetaling af en særlig godtgørelse til pårørende, som stod den afdøde særligt nær.

Disse tilfælde er situationer, hvor dødsfaldet er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvor de pårørende på grund af denne adfærd må antages at være udsat for en psykisk lidelse og/eller krænkelse, jævnfør lovens § 23.

7.1. Baggrund

Bestemmelsen er indført for at sikre, at den praksis, der gælder inden for erstatningsansvarsloven (voldsoffererstatningsloven), ligeledes kan anvendes i arbejdsskadesager. Da bestemmelserne er ens, forventes praksis for udbetalingen af godtgørelsen at udvikle sig overensstemmende.

Har en efterladt mulighed for at få tilkendt godtgørelse ved dødsfald efter reglerne i både erstatningsansvarsloven (voldsoffererstatningsloven) og arbejdsskadesikringsloven, er det arbejdsskadesikringslovens regler, der skal anvendes, jævnfør § 77.

7.2. Betingelser for den særlige godtgørelse

Det følger af reglen i § 23, at der *kan* udbetales en særlig godtgørelse til de efterladte, som stod afdøde særligt nær, når dødsfaldet er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed.

Nedenfor er redegjort for de nærmere betingelser, der skal være opfyldt, for at der kan ske udbetaling af den særlige godtgørelse.

7.2.1. Om den afdøde

Den afdøde skal være omfattet af arbejdsskadesikringslovens personkreds, jævnfør lovens kapitel 2. Afdøde kan være en lønmodtager eller værnepligtig omfattet af værnepligtsloven, eller det kan være en selvstændig eller en medhjælpende ægtefælle, som har valgt at tegne forsikring.

7.2.2. Kvalificerende omstændigheder

Det er de færreste sager, hvor dødsfaldet er krænkende i en grad, der medfører, at der kan ske udbetaling af den særlige godtgørelse. Dødsfaldet skal give anledning til en særlig lidelse og/eller krænkelse hos de nære efterladte.

Dette kan eksempelvis være, hvis afdøde har været udsat for fysiske eller seksuelle krænkelse eller mishandlinger i forbindelse med dødsfaldet, hvis døden har været pinefuld, hvis de nære pårørende var til stede, eller hvis de ankom umiddelbart efter.

Der stilles ikke krav om, at den pårørende rent faktisk får en psykisk skade, men dødsfaldet skal have medført en psykisk lidelse og/eller krænkelse, der kan betegnes som en ekstraordinær psykisk belastning. Denne afklaring vil ske ud fra en vurdering af, om dødsfaldet er egnet til at medføre en psykisk lidelse og/eller krænkelse hos den pårørende, og ikke ud fra en vurdering af, om dette rent medicinsk er sket.

7.2.3. Forsætlig eller groft uagtsom handling

Kun handlinger fra en skadevolder, der med forsæt eller ved grov uagtsomhed medfører, at dødsfaldet indtræder, kan medføre en særlig godtgørelse til de efterladte. Det er ikke tilstrækkeligt, at døden skyldes en simpelt uagtsom handling.

Manddrab efter straffelovens § 237 vil være en forsætlig handling, som er omfattet af de kriterier, der stilles for tilkendelse af særlig godtgørelse.

Den grove uagtsomhed kan være vold med døden til følge efter samme lovs § 246 eller fremkaldelse af nærliggende fare for eget eller andres liv. (§ 252)

Grænsen mellem den groft uagtsomme og den simpelt uagtsomme handling er fastlagt af den almindelige retspraksis, som vil skulle inddrages ved vurderingen af, hvorvidt handlingen er groft uagtsom – og dermed omfattet, eller simpelt uagtsom – og altså uden for bestemmelsens område.

Ved denne vurdering af skadevolders adfærd vil der især skulle lægges vægt på, om denne har indebåret en indlysende fare for den indtrådte skade (dødsfaldet), ligesom karakteren af den skadevoldende handling vil skulle vægtes.

I undtagelsestilfælde kan Arbejdsskadestyrelsen, hvis der er tvivl om, hvorvidt der er tale om grov eller simpel uagtsom handling, afvente udfaldet af en eventuel retssag. Er gerningsmanden ikke pågrebet, må Arbejdsskadestyrelsen ud fra sagens oplysninger vurdere, om handlingen kan karakteriseres som grov eller simpel uagtsomhed.

7.3. Hvem kan få den særlige godtgørelse?

Det er de pårørende, som stod afdøde særligt nær, der kan få den særlige godtgørelse. Der kan ud fra samme dødsfald udbetales særlig godtgørelse til flere nære pårørende, men ikke nødvendigvis med samme beløb.

Kravet er, at de pårørende skal være nære. Det medfører, at ægtefæller, registrerede partnere eller samlever vil være berettigede, hvis samlivet på tidspunktet, hvor dødsfaldet indtrådte, ikke var ophævet på grund af uoverensstemmelse. Der stilles ikke krav om, at den efterladte er berettiget til forsørgertabserstatning.

Hjemmeboende børn eller forældre kan også være berettigede, hvis de har et nært forhold til den afdøde. Børn, der ikke eller kun delvis bor hos den afdøde, kan efter en konkret vurdering af tilknytningsgraden til den afdøde være berettigede til godtgørelsen. Ud fra samme betragtninger kan søskende, bedsteforældre og anden familie til afdøde også i den enkelte sag konkret være berettiget.

Der kan søges om at få den særlige godtgørelse af pårørende, der føler sig særligt nærtstående til den afdøde, og som ved dødsfaldet har været udsat for psykisk lidelse og/eller krænkelse.

Arbejdsskadestyrelsen kan også af egen drift tage spørgsmålet om særlig godtgørelse op i forbindelse med behandlingen af afdødes sag.

7.4. Den særlige godtgørelses størrelse

Størrelsen af godtgørelsen fastsættes ud fra en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder. Her vil karakteren af den skadevoldende handling og den psykiske lidelse og/eller krænkelse, som antages at være påført de nære pårørende, blive tillagt særlig vægt. Graden af den pårørendes tilknytning til den afdøde og relationen vil ligeledes indgå.

Maksimumbeløbet for den særlige godtgørelse er 100.000 kr. Dette vil blive udbetalt til de allernærmeste pårørende (ægtefælle/registreret partner/samlever og mindreårige hjemmeboende børn) ved forsætligt drab. Det er ikke udelukket, at godtgørelsen i ekstraordinært krænkende tilfælde kan fastsættes højere end dette.

Hvis dødsfaldet er forvoldt ved grov uagtsomhed, vil godtgørelsen normalt blive fastsat til et mindre beløb, idet det dog forudsættes, at der ikke udmåles helt bagatelagtige beløb.

8. GENOPTAGELSE

8.1. Forlængelse af forsørgertabserstatning

Arbejdsskadestyrelsen kan undtagelsesvis bestemme, at sagen skal tages op til fornyet vurdering med henblik på eventuel forlængelse af erstatningen for tab af forsørger. Det kan være nødvendigt i tilfælde, hvor den efterladtes muligheder for at klare sig selv er helt uafklarede.

8.2. Tidsfrist

Den efterladte kan kræve spørgsmålet om forsørgertabserstatning taget op til ny vurdering inden for 5 år fra modtagelsen af meddelelsen om, at der ikke kan ydes forsørgertabserstatning, eller inden for 5 år efter, at en tilkendt ydelse er ophørt, jævnfør § 43, stk. 1.

8.3. Praksis

En forlængelse af perioden vil som udgangspunkt kun ske, hvis der er sket en forsørgelsesmæssig forringelse, siden den første afgørelse om forsørgertabserstatningen blev truffet.

Tjener den efterladte det samme som tidligere, vil der som udgangspunkt ikke blive tale om yderligere forsørgertabserstatning.

Hvis efterladte er blevet tilkendt en ydelse og har måttet opgive at omstille sig, kan der være grundlag for at genoptage spørgsmålet. Det kan eksempelvis være, når efterladte har været sygemeldt og derfor ikke har haft mulighed for at vende tilbage på arbejdsmarkedet på de vilkår, som Arbejdsskadestyrelsen lagde til grund i afgørelsen.

Det kan også være, at en omskoling til nyt erhverv er trukket ud. Der vil i de situationer være mulighed for at forlænge ydelsen.

I tilfælde, hvor en efterladt på 50-55 år får løbende ydelse i 5-10 år, og hvor der ved udløbet af perioden ikke er sket en forbedring af de sociale og økonomiske forhold, kan ydelsen blive forlænget til det fyldte 65. år (67. år, hvis pensionsalderen er 67 år).

9. ÅRSLØN

9.1. Hovedregel

Årslønnen fastsættes normalt til afdødes samlede arbejdsfortjeneste i året forud for dødsfaldets indtræden, jævnfør lovens § 24, stk. 1.

9.2. Undtagelse

I visse tilfælde må årslønnen fastsættes skønsmæssigt, jævnfør § 24, stk. 1, og Arbejdsskadestyrelsens vejledning om fastsættelse af årsløn.

9.2.1. Erhvervssygdomme

For personer, der afgår ved døden som følge af en erhvervssygdom, og som gennem de senere år har haft en faldende arbejdsindtægt på grund af sygdommen, skal årslønnen fastsættes på grundlag af indtægten i året forud for sygdommens opståen (sidste år med normal arbejdsindtægt), som opreguleres til dødstidspunktet, jævnfør Arbejdsskadestyrelsens vejledning om fastsættelse af årsløn.

9.2.2. Tidligere anerkendt arbejdsskade

I tilfælde, hvor en tidligere anerkendt arbejdsskade har medført døden, er det årslønnen på tidspunktet for arbejdsskaden, der skal anvendes. Dette gælder, hvad enten den pågældende har fået tilkendt erhvervsevnetabserstatning eller ej.

10. LØBENDE YDELSE ELLER KAPITALERSTATNING

10.1. Enke/registreret partner/samlever

Erstatning til en enke, registreret partner eller samlever ydes altid i form af løbende ydelse. Ydelsen tilkendes for en periode på maksimalt 10 år, jævnfør § 20, stk. 2. For efterladte født den 1. juli 1939 eller senere ophører den løbende erstatning med udgangen af den måned, hvor modtageren fylder 65 år. For efterladte født før den 1. juli 1939 ophører den løbende ydelse med udgangen af den måned, hvor modtageren fylder 67 år.

Erstatning kan efter § 27, stk. 3, omsættes til kapitalbeløb efter anmodning fra den erstatningsberettigede.

10.2. Beregning

Hvis den efterladte ønsker det, kan den løbende ydelse kapitaliseres, jævnfør § 27, stk. 3 (kapitalisering = løbende erstatning ændres til et engangsbeløb). Kapitaliseringen beregnes efter den resterende løbetid for ydelsen.

10.3. Refusionskrav

Fastsættes ydelsen til at løbe fra et tidspunkt før erstatningsafgørelsen, kan tilgodehavendet for denne periode ikke udbetales, før kommunen har haft mulighed for at anmelde et eventuelt refusionskrav for perioden, jævnfør § 29, stk. 1.

10.4. Børn

Erstatningen til børn ydes altid i form af en løbende ydelse. Den kan ikke kapitaliseres, da den skal tjene til barnets forsørgelse.

10.5. Andre efterladte

Erstatning til andre efterladte efter § 22 udbetales kun sjældent som en løbende ydelse.

11. ULYKKESFORSIKRINGSLOVEN

Ulykkesforsikringsloven gælder ulykker sket før 1. april 1978.

11.1. Rente efter ulykkesforsikringsloven

Hvis en tilskadekomne, der har fået tilkendt rente efter ulykkesforsikringsloven, dør som følge af den sygdom, han er tilkendt rente for, skal dødsfaldet behandles efter ulykkesforsikringslovens regler.

11.2. Enkerente

Det er som udgangspunkt kun enker og ikke enkemænd, der har ret til erstatning efter ulykkesforsikringsloven. En enke har ret til en ikke tidsbestemt rente på 30 procent af årslønnen, dog 20 procent yderligere de første 2 år efter dødsfaldet. Renten nedsættes med 1/4, når enken fylder 67 år. Enkens forsørgelsesmæssige forhold har således ikke betydning efter ulykkesforsikringsloven. Det er ligeledes en forudsætning for retten til erstatning, at ægteskabet er indgået før ulykkestilfældet/erhvervssygdommen, hvilket også medfører, at samlevende ikke kan få erstatning efter ulykkesforsikringsloven.

11.3. Tidligere kapitalisering

Hvis tilskadekomne har fået kapitaliseret sin rente helt eller delvist, skal der ske et fradrag i enkerenten. Dette vil meget ofte være tilfældet for rentemodtagere, der er fyldt 67 år, da de på det tidspunkt får adgang til at få renten kapitaliseret.

11.4. Begravelseshjælp

Der udbetales ikke overgangsbeløb, men de efterladte har ret til at få udbetalt begravelseshjælp.